

Het is nergens voor nodig om hout van over de hele wereld aan te slepen, want Nederlands hout is er in alle soorten en maten: duurzaam, keihard, vederlicht of prachtig generfd. Maar je moet wel weten wat je ermee kunt, anders belandt ons fraaiste hout als 'biomassa' in de kachel. Op de jaarlijkse rondhoutveiling in Velp bieden hoveniers en boomrooiers hun stammen te koop aan. Van het reguliere eiken of lariks tot duindoorn en pruikenboom. Zes portretten van bijzondere stammen.

Fraai hout **UIT EIGEN LAND**

DUINDOORN

AANGEPLANT: rond 1995

STANDPLAATS: duingebied bij Den Haag

LENGTE: drie stukken van 1 meter
en één stam van 2,5 meter

PRIJS: totaal 120 euro

Een urn om de as van een nabestaande in te bewaren. Martin van der Wilt uit Nijkerk wist precies wat hij wilde met de tweeënhalve meter lange stam van de duindoorn die hij aantrof op de rondhoutveiling. Van alle soorten hout maakt hij urnen, maar de duindoorn had hij voor het eerst in handen. "Het hout is keihard en de kleur kom je niet vaak tegen. Donker karamel, zo kun je die het best omschrijven." Het dikste gedeelte van de stam was zo'n 16 à 17 centimeter dik. Daar maakte Martin een urn van met een inhoud van 0,6 liter. Het deksel voor de urn maakte hij van een dunner gedeelte van dezelfde stam.

De vier stammen van de duindoorn werden ingebracht door boomverzorger Roelof Legemaat. De duindoorns groeiden over de weg heen en moesten van de gemeente om veiligheidsredenen worden gesnoeid. "Het is langzaam groeiend hout, maar daardoor erg sterk. Ik schat dat de duindoorns een leeftijd hadden van rond de 25 jaar. Alle stammen waren zo krom als een hoepel, maar dat deert mij niet. Het is aan de koper om er iets in te zien. Ik vind het belangrijk dat dit mooie inlands hout een goede bestemming krijgt en niet in de versnipperaar gaat."

LARIKS

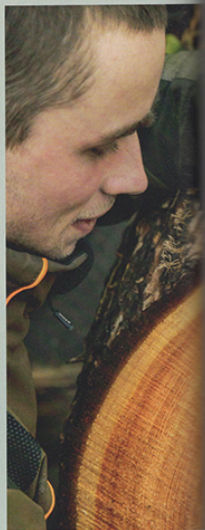
AANGEPLANT: 1880

STANDPLAATS: Rheden

LENGTE: stam van 5 meter

PRIJS: 150 euro per kuub

Sterk en watervast. Dat is wat de Lariks maakt als bouwhout. Van oudsher gebruikt als scheepsrompen; de lariks is een van de oudste boomsoorten in Nederland. De 41-jarige bosbouwer Renzo Hopman heeft die hij kapt in de regel tot planken en gebruikt. Om deze vervolgens zelf te gebruiken voor het maken van tuinmeubels, overkappingen, etc. Maar de 140-jarige lariks die hij aanboort in Rheden was te bijzonder om te versnipperen. "De boom moest heel lang aan het afsterven was. Pas toen we de boom omgezaagd, zagen we dat hij bovengemiddeld

goed en sterk was: hij had hele fijne jaarringen. Die hebben we zelf geteld: 140 stuks dus." Voor Renzo bestond er geen twijfel dat deze boom naar de rondhoutveiling moest. "Waarschijnlijk heeft een scheepsbouwer of een meubelmaker de vijf meter lange stam gekocht. De stam was veel langer, maar op de plekken waar de boom gaat vertakken, wordt deze onbruikbaar voor ambachtslieden." Op de veiling leverde het hout 150 euro per kuub op. "Een mooi bedrag. Laat ik zeggen dat we blij zijn dat we de lariks erheen hebben gebracht. Voor een reguliere lariks krijg je deze prijs niet."

PEER

AANGEPLANT: rond 1870

STANDPLAATS: Steenderen

LENGTE: twee stammen van 2,2 meter

PRIJS: 450 euro per kuub

Wist je dat al het houtwerk in de hele Tweede Kamer van de perenboom is? Let maar eens op de lichtroze, lichtgele gloed van het hout. Typisch peer. Als het je eenmaal is opgevallen, herken je het meteen", vertelt Joep Verheijden van het bedrijf Bommelse Bomen. Fruitbomenhout is licht van kleur en licht van gewicht en splintert niet. "Vroeger werd het perenhout gebruikt voor fijn technisch werk. Linialen en geodriehoeken werden er van gemaakt." De lichtroze kleur van perenhout komt alleen goed naar voren als het hout is gestoomd. Omdat het perenhout geen sterke tekening heeft, is het momenteel niet erg populair volgens Joep; robuust hout met knoesten is de laatste tijd geliefder. Joep gaat zijn planken van de hoogstampeer waarschijnlijk doorverkopen aan een klassieke scheepsbouwer of een restaurateur van meubels. "En anders ga ik het zelf gebruiken. Voor kastjes in mijn keuken en mijn badkamer. Dit is zulk uniek hout. Bizar oud, maar nog van uitzonderlijk hoge kwaliteit. Bij de veiling waren veel bidders, maar ik wist dat de boom voor mij zou zijn." Boomverzorgers Kees Schreuder, die de hoogstamperenbomen inbracht op de veiling, schat dat de bomen zo'n 150 jaar oud zijn. "Of misschien nog wat ouder. Hoogstamperenbomen van dit kaliber heb ik niet eerder gezien. Ze stonden eerst bij een boerderij. De boerderij heeft ooit plaatsgemaakt voor woningbouw, maar de perenbomen zijn tot vorig jaar blijven staan. De binnenkant was nog mooi gaaf, maar ze waren op sterven na dood. Vandaar dat ze weg moesten."

IEP

AANGEPLANT: rond 1955

STANDPLAATS: Warnsveld

LENGTE: stam van 5 meter

PRIJS: 340 euro per kuub

Bij de kap van de oude iep werd tree-technician Johannes Rijs overvallen door de schoonheid die hij aantof. "Qua kleur, maar ook de 'wolken-tekening' in het hout was echt schitterend." Met een metaaldetector is de boom op ijzer gecontroleerd. "In sommige bomen in deze regio zitten granaatscherven van de oorlog. Bij het zagen kun je zo maar een zaagblad verspelen als je dat ijzer raakt. Maar deze iep is van na de oorlog en bleek mooi schoon." Toch is de leeftijd van deze boom bijzonder, omdat tussen 1920 en 2000 negentig procent van de iepen werd geveld door de iepziekte. Meubelmaker Jelmer van der Sluis van Meubelmakerij Kopshout legt uit dat iepen minstens één jaar in het water (liefst stromend) moeten liggen. Alle sappen en suikers die nog in de boom zitten, stromen er op die manier uit. Het hout gaat daardoor langer mee. "Voor het maken van meubels met iepenhout is dat voor ons echt een voorwaarde. Maar ook voor houtwerk in molens, gereedschapsstelen en roeiriemen wordt gewaterd iepenhout gebruikt. Bij ongewaterd iepenhout blijven de suikers erin zitten, en dat trekt bestjes aan. Bij restauratie van oude kasten zien we vaak dat de pootjes zijn aangevreten door houtworm. Toen werkten ze vaak nog met ongewaterd iepenhout." De iep die Meubelmakerij Kopshout op de rondhoutveiling kocht, wordt verwerkt tot tafelbladen. "De wolken-tekening in het hout is grilliger en heftiger dan bijvoorbeeld die van een beuk. En die wat 'wildere' tekening in tafelbladen is vandaag de dag geliefd bij veel mensen. Het lijnenspel zetten we nog wat extra aan door het tafelhout in te smeren met natuurvriendelijke lijnzaadolie."

PRUIKENBOOM

AANGEPLANT: rond 1995

STANDPLAATS: Liessel

LENGTE: 1,2 meter

PRIJS: 40 euro

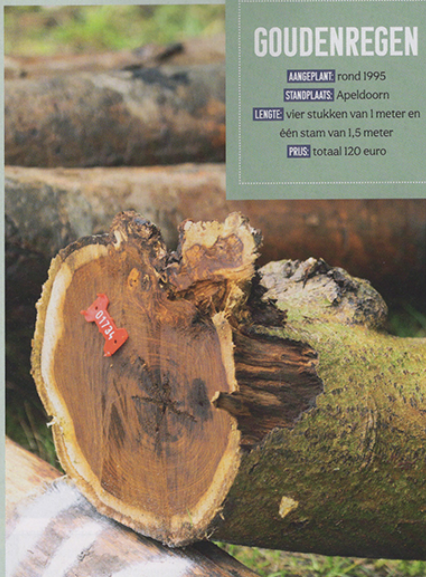
Er worden chique vulpenen gemaakt van pruikenbomen", vertelt Jelmer van der Sluis. "De ambergele kleur geeft zulke extra cachet. Vroeger werden kleine pruikenbomen gebruikt voor de kleurstof die in het hout zit. Zo stamde dus. Ja, ik heb de boom wel gekocht, maar niet wat ik er mee ga doen. Vooralsnog zit de boom in ons kantoor, misschien dat ik er ooit een pruike in ophang, haha. Zonder gewaterd pruikenboomrooierij heeft zo'n achthonderd jaar vast een tussen die iets met de pruike wil. Maar de stam zit mij niet in de weg, ook blijven."

Pieter Westerhof, keurmeester van de rondhoutveiling, vertelt dat voor het eerst een pruikenboom is aangeboden. De boom

net zo oud als de veiling. Zo'n 25 jaar heeft hij staan groeien en bloeien in een grote particuliere tuin in het plaatsje Liessel. Vooral in de bloeitijd (juni-juli) valt deze struikachtige boom op. De geelwitte bloemen vormen een soort pruik om de boom heen, vandaar de naam. Hovenier Luc Velhuijzen, die de boom inbracht op de rondhoutveiling: "Met zijn rode bladeren zorgt hij voor een mooi kleurcontrast in de tuin." Luc legt uit dat het tamelijk uniek is dat hij een recht stuk stam van 1,2 meter uit de pruikenboom heeft weten te halen. "Negen van de tien keer heb je door de struikvorming alleen kronkelstukken. De stam van deze 25-jarige boom is niet dikker dan 10 centimeter, dat maakt 'm alleen geschikt voor speciale doeleinden. Een mooie stam voor houten vulpenen, inderdaad."

GOUDENREGEN

AANGEPLANT: rond 1995

STANDPLAATS: Apeldoorn

LENGTE: vier stukken van 1 meter en één stam van 1,5 meter

PRIJS: totaal 120 euro

Het hout van de goudenregen verkoop ik meestal aan houtdraaiers uit de buurt. Zij maken van dit hout knopjes en pootjes voor luxe kasten", vertelt hovenier Max Tak uit Apeldoorn, die afgelopen jaar voor het eerst hout aanbod op de rondhoutveiling. Max legt uit dat de goudenregen een langzame groeier is en daardoor compact hout oplevert. De aangeboden stammen zijn door dit trage groeiproces niet dikker dan 20 tot 30 centimeter. De boom groeide in de tuin van het pand van de Belastingdienst. De hovenier benadrukt dat het meenemen van het hout voor de rondhoutveiling in goed overleg is gegaan. "Wel grappig om op deze manier iets terug te krijgen van de Belastingdienst."

Meubelmaker Maartje van Deursen gebruikt de goudenregen vooral voor het maken van frontjes voor ladekasten. "Het bijzondere is dat het spinthout - de buitenrand van de stam - een heel andere kleur heeft dan het kernhout. Het kernhout is donkergroen en bruinig van kleur, terwijl de spint crème-keurig is. Die mooie kleurverschillen komen dus terug in de frontjes van de ladekasten. Mijn klanten willen graag iets bijzonders. Een kastje met een voorkant van goudenregenhout staat poepiesjiek." De 'stukjes' hout van de goudenregen die overblijven gebruikt Maartje voor draaiwerk. "En ik weet van een collega-meubelmaker dat hij er pijpen van maakt. Sjamanen gebruiken die voor hun rituelen."